

Krig, sult og nød gav Aira en ny familie

Aira Steensen var et af de cirka 4000 børn, der kom til Danmark fra Finland under krigen. Selvom hun har mistet sit modersmål, kan hun stadig føle sig hjemme i begge sine fædrelande.

Tre dage før jul i 1941 kører et tog ind på stationen i Holbæk. Med toget er en lille finsk pige, Aira på fire og et halvt år, og hendes lillesøster, Aila, der kun er to og et halvt. Aira har netop opdaget, at hun har tabt sin ene vante. Hun ved, hendes forældre er så fattige, at en mistet vante er en katastrofe.

Hendes mor har sagt, hun skal passe godt på sin lillesøster på den lange vej med tog og skib fra Finland til Danmark. Men i forvirringen på Holbæk Station bliver de væk fra hinanden. Hun knuger betuttet sin dukke ind til sig. Den dukke, hun og alle de andre finske børn fik af velkomstkomiteen, da de kom med skibet til København.

Pludselig er der et par stærke arme, der løfter hende op, og hun ser ind i to venlige menneskers øjne. Selvom de er helt fremmede og taler et sprog, hun ikke forstår, føler hun sig på en mærkelig måde tryk.

– Børn er gode til at indordne sig, og jeg kunne mærke, de var gode ved mig. Jeg havde ikke andet tøj end det, jeg stod og gik i. Så det første, de gjorde, var at købe noget tøj til mig, fortæller Aira Steensen, der oprindeligt hed Heiskanen til efternavn, men nu har været gift med sin danske mand i over 40 år. Sammen har de tre børn og fire børnebørn.

Brød af bark

Airas plejefamilie boede på en gård 20 km uden for Holbæk, og det viste sig hurtigt, at hendes lillesøster var kommet til en familie, som havde et mejeri 20 km på den anden side af Holbæk. Så familierne arrangerede, at de to søstre tit kunne mødes og tale finsk sammen. Det var deres eneste sprog. Men børn lærer hurtigt, så i løbet af ret kort tid talte de dansk – og glemte deres modersmål.

– Da min søster og jeg kom til Danmark, havde 40.000 danske familier meldt sig til at tage et finsk barn i pleje, men vi var kun 4000 finnebørn. Der var en forfærdelig sult og nød i Finland dengang, og alle mænd var taget til fronten, så kvinderne skulle lave alt. Min mor skulle blandt andet feje gade. Hun har senere fortalt mig om det og om, hvor fattige de var. Der var næsten ikke penge til mad, så hun måtte bage brød af bark. Vi boede i Kotka, som var en havneby med stor eksport, og den lå tæt ved den russiske grænse. Derfor var det den værst bombede by under krigen. Jeg har stadig billeder inde i hovedet af mørke alvorlige mennesker, der flygter over et gærde, fordi der er luftalarm, fortæller Aira Steensen og ser frem for sig med et fjernt blik.

Det sted, hun boede uden

Et lottekorps

er en frivillig sammenslutning af kvinder, der hjælper forsvaret. Det finske korps stiftedes i 1918 og blev opløst efter våbenstilstanden med Sovjetunionen i 1944. I Danmark oprettedes lottekorps i 1946.

for Holbæk, var fredeligt. Men hver gang, der kom flyvere, og de kunne høre luftalarmen inde i Holbæk, kom Aira flintrende ind i huset med sin dukkevogn vandret efter sig. Angsten sad i kroppen fra alle de gange, hun i Finland havde været nødt til at styrte af sted til et beskyttelsesrum sammen med sin mor og sine søskende.

Airas far var blevet hårdt såret ved fronten, inden de to piger rejste til Danmark.

– Min mor vidste ikke, om han ville overleve. Så da hun tog os med på hospitalet for at besøge ham, tænkte hun nok, at han skulle nå at se os en sidste gang. Jeg kan se ham for mig, alvorlig og bleg. Men han overlevede og fik et arbejde, han kunne klare, med den alvorlige ryglidelse, der blev hans minde om krigen.

Gav afkald på sine børn

Begge de danske familier var barnløse og blev meget glade for de små finske piger. Men i første omgang var det kun meningen, de skulle være i Danmark i tre måneder for at få ro, mad og pleje. Mange af børnene blev sendt hjem efter de tre måneder, især drengene, som den finske regering forlangte at få hjem. Men de to søstres plejefamilier fik lov

til at beholde dem – i første omgang, til krigen var slut i 1945.

– Min mor kom til Danmark efter krigen, og min far kom året efter. Det var vores plejefamilier, der betalte rejsen, har jeg senere hørt. Mine forældre kunne se, at de ikke selv kunne give os det liv, vi havde, så de gav os lov til at blive lidt længere samtidig med, at de håbede, deres egen situation ville blive bedre. Men det gjorde den ikke, så da vores plejeforældre i 1950 bad om adoption, gik de med til det. Jeg synes, det var stort af dem, at de tænkte på vores tarv. Især efter at jeg selv har fået børn og børnebørn, forstår jeg rigtigt, hvordan min mor må have følt ved at give afkald på os, tilføjer Aira Steensen.

Aira har hele tiden haft kontakt med sin finske familie, selvom sproget har været en hæmsko.

– Da vi var kommet til Danmark, kom der med mellemrum nogle finske lotter for at se, hvordan vi havde det. De oversatte også breve fra mine danske forældre, som var meget flinke til at holde kontakt. Selv mistede jeg hurtigt mit finske sprog. Jeg kan forstå det, men når jeg taler, er det "indianerfinsk". Som voksen har jeg prøvet at lære sproget igen, men det er ikke blevet til så meget. Når jeg har meldt mig til et kursus, er det som regel blevet aflyst på grund

Vinterkrigen

er det danske navn for krigen mellem Finland og Sovjetunionen 1939-40. I 1941 gik Finland med i krigen mod Sovjetunionen sammen med Tyskland.

– Mine forældre kunne ikke give os det liv, vi havde her i Danmark. Derfor gik de med til, at vi blev adopteret af vores danske plejefamilier, fortæller Aira Steensen, der holder et billede af sin biologiske mor.

af manglende tilslutning. Og finsk er jo så anderledes et sprog. Der er ingen lighedspunkter med de sprog, vi normalt lærer her i landet.

Men Aira har ofte været i

Finland for at besøge familien. Først alene og senere med mand og børn.

– Mine forældre kunne kun tale finsk. Så vi har oversat det, vi ville sige, til engelsk

eller tysk. Jeg har søskende, som hele tiden har levet i Finland, og som har lært sprogene. De har så oversat til finsk. Det går da, men mange nuancer går tabt på

den måde. Trods den sproglige barriere har jeg dog aldrig følt, at min familie var fremmed for mig, og jeg føler mig hjemme i begge mine fædrelande. □